

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

Eläinlääkintähuollon suunnitelma

2015–2020

Päivitys 2020

Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen
ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue ja Kuopio

1	Johdanto	4
1.1	Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät	4
1.2	Valtakunnallinen valvontaohjelma	5
1.3	Valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO) kunnan eläinlääkintähuollolle esitettyjä painopistealueita vuonna 2020 / toimenpiteet	5
2	Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako	5
2.1	Resurssitarve	5
2.2	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	6
3	Tietojärjestelmät	7
4	Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus	7
5	Maksut	7
6	Valvonnan toimeenpano	7
7	Eläinten terveyden valvonta	7
7.1	Eläintautivalmius	7
7.2	Eläintautien ilmoittaminen	8
7.3	Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus	8
7.4	Vesiviljelylaitosten terveystarkastus	9
7.5	Muu eläintautivalvonta	9
8	Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti	9
9	Eläinten lääkitsemisen valvonta	10
10	Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	10
10.1	Sisämarkkinakauppa	10
10.2	Sisämarkkinatuonti	10
10.3	Sisämarkkinavienti	10
10.4	Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	11
10.5	Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	12
11	Eläinten hyvinvoinnin valvonta	12
11.1	Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	12
11.2	Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkastukset	12
11.3	Eläinkuljetukset	13
12	Eläimistä saatavat sivutuotteet	13
12.1	Sivutuotteita käyttävät toimijat	13
12.2	Sivutuotteiden hautaaminen	13
13	Täydentävien ehtojen valvonta	13
14	Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen	14
14.1	Peruseläinlääkäripalvelu	14

14.2	Tuotantoeläinten terveydenhuolto	14
14.3	Yksityinen palveluntarjonta	14
14.4	Kiireellinen eläinlääkäriapu	14
14.5	Saatavuus- ja laatutavoitteet	15
14.6	Toimitilat ja välineistö	16
14.7	Ostopalvelut	17
14.8	Perustason ylittävät palvelut	17
15	Seuranta ja raportointi	17
15.1	Suunnitelman päivitys ja toteutuminen	17
15.2	Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	17
15.3	Muu raportointi	18

1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 10 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Kunnan on suunnitelmassaan osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain edellyttämällä tavalla.

Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitus suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien tarjoamat palvelut kunnan alueella. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (441/2013), helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa (488/1960), eläinsuojelulaissa (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014), sivutuotelaissa (517/2015) ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa laissa (557/2005).

Tässä suunnitelmassa kuvataan eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien järjestäminen Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut -yhteistoiminta-alueella ja Kuopion kaupungissa. Yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana toimii Siilinjärvi ja sen lisäksi alueeseen kuuluvat Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran ja Tuusniemen kunnat. Kuopio ostaa suurimman osan tarvitsemistaan eläinlääkintähuollon palveluista Siilinjärven kunnalta.

1.1 Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto huolehtii täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta alueellaan. Aluehallintovirasto tekee myös itse eläinlääkintähuoltoon liittyvää valvontaa kuten EU-eläinsuojelutarkastuksia, täydentävien ehtojen valvontaa, lääkitsemislainsäädännön valvontaa ja omaehtoisesti tai kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä vaativia eläinsuojelutehtäviä. Aluehallintovirasto vastaa alueen eläintautivalmiudesta ja osallistuu tautitilanteiden hoitoon vakavissa eläintautitilanteissa apunaan erityiskoulutuksen saaneet valmiuseläinlääkärit.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon ja siihen liittyvän valvonnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kunta, kuntayhtymä tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Valtion vastuulla olevista eläintautien vastustamisesta ja eläinsuojelua koskevista tehtävistä maksetaan kunnalle todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista.

Kunnat järjestävät eläinlääkintähuoltolain edellyttämän peruseläinlääkäripalvelun arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää, että kunnat järjestävät eläinlääkäripäivystyksen yhden tai useamman seutu- tai maakunnan kokoisella alueella, jolla tulisi olla eriytetty pieneläinpäivystys ja keskitetty yhteydenottopalvelu.

Eläinlääkintähuoltolain keskeisenä tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa ja kuntien on muun muassa peruseläinlääkäripalvelun osana järjestettävä tuotantoeläinten ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palveluja kysyntää vastaavasti.

1.2 Valtakunnallinen valvontaohjelma

Ruokavirasto on laatinut eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman vuosille 2015–2020 (EHO). EHO on osa valvonta-asetuksen (EY) N:o 882/2004 mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU).

1.3 Valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO päivitys vuodelle 2020) kunnan eläinlääkintähuollolle esitettyjä painopistealueita vuodelle 2020 / toimenpiteet

- Naudoilla, sioilla, kanoilla tai kalkkunoilla todetun salmonellatartunnan alkuperän ja levinneisyyden selvittämisen tehostaminen / toteutetaan Ruokaviraston ja AVI:n ohjeistuksen mukaisesti.
- Yhteisesti koordinoitu eläintautiharjoitus / osallistutaan yhteistyössä AVI:n ja Ruokaviraston kanssa
- Tilojen sivutuotevalvonta erityisesti raatojen säilytys, keräily ja hävitys / toteutetaan Ruokaviraston ja AVI:n ohjeistuksen mukaisesti.

2 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

2.1 Resurssitarve

Resurssitarpeen kartoitus on tämän suunnitelman lopussa olevassa liitelomakkeessa. Lomakkeeseen on laskettu yhteen yhteistoiminta-alueen ja Kuopion eläinlääkintähuollon tilastotiedot, resurssitarve ja käytössä olevat resurssit. Tällä hetkellä resurssit riittävät eläinlääkintähuollon lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Siilinjärven yhteistoiminta-alueella on 13 kunnaneläinlääkärin virkaa, yksi kunnaneläinlääkäreiden varahenkilön virka, kolme valvontaeläinlääkärin virkaa, yksi vastaavan eläinlääkärin virka, yksi toimistosihteerin tehtävä ja yksi avustaja. Vuonna 2019 kaikkiin avoinna oleviin virkoihin saatiin vakituinen viranhaltija. Sekä pitkä- että lyhytaikaisiin poissaoloihin (esim. vanhempainvapaat, vuosilomat) on saatu pääsääntöisesti sijaisia, mutta kaikkia sijaistarpeita ei saatu täytettyä.

Virat, toimet ja niihin liittyvät tehtävät on kirjattu seuraavaan taulukkoon.

Virka	Viranhaltija	Pääasialliset tehtävät
Valvontaeläinlääkäri	3 virkaa: yht. 2,4 htv	• Eläinsuojeluvalvonta • Eläintautivalvonta • Maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset • Sivutuotevalvonta • Vienti- ja tuontitarkastukset • Vesiviljelylaitokset • Muut virkatehtävät
Vastaava eläinlääkäri	1 virka: 1 htv	• Eläinlääkintähuollon suunnittelu, toteutus ja esimiestehtävät • Elintarvikevalvonta (laitokset)
Kunnaneläinlääkäreiden varahenkilö	1 virka: 1 htv	• Kunnaneläinlääkäreiden lyhytaikainen sijaistaminen (esim. päivystysvapaat ja lyhyet lomat)
Kunnaneläinlääkäri	13 virkaa: 13 htv	• Peruseläinlääkintäpalvelut ja kiireellinen eläinlääkäriapu • Suureläinpäivystys • Osa eläinten terveyden valvonnasta (esim. mehiläistaudit, salmonellavalvonta, Maedi visna- ja scrapie-valvonta) • Valvontaeläinlääkäreiden avustaminen eläinsuojelutehtävissä tarvittaessa
Toimistosihtööri	1 toimea: 0,7 htv	• Eläinlääkintähuollon laskutus, arkistointi ja muut toimistotehtävät
Vastaanottoavustaja	1 toimi: 1,0 htv	• Avustavat tehtävät eläinlääkäriin vastaanotolla

2.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Valittaessa henkilöä vakinaiseen virkaan tarkistetaan alkuperäiset työ- ja tutkintotodistukset, jotta varmistutaan lainsäädännön edellyttämän pätevyyden olemassaolosta.

Eläinlääkäreille laaditaan vuosittain koulutussuunnitelma, jota täydennetään tarvittaessa vuoden aikana. Koulutussuunnitelmassa pyritään huomioimaan erikoistuminen. Praktikkoeläinlääkärit osallistuvat aluehallintoviraston järjestämiin työkokouksiin vähintään kahdesti vuodessa. Valvontaeläinlääkärit osallistuvat erityisesti heille suunnattuihin koulutustilaisuuksiin ja työkokouksiin. Koulutusmateriaalit tallennetaan kaikkien saataville yhteiselle levyasemalle.

3 Tietojärjestelmät

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa varten on käytössä useita valtakunnallisia tietojärjestelmiä ja rekistereitä (esim. Elite, Elvi, Kartturi-sovellus, eläinrekisterit, Naseva ja Sikava terveydenhuoltojärjestelmät). Lisäksi tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää. Elite- ja Elvi-sovellukset korvaava Elvi otetaan käyttöön heti, kun sen käyttöoikeudet on laajennettu kuntiin. Elvissä on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi Elviin tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmia, luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläintenpitopaikat sekä rajoittavat määräykset.

Yhteistoiminta-alueen verkossa on mahdollista käyttää kaikkia tarpeellisia tietojärjestelmiä. Eläinlääkärit voivat osallistua järjestelmien käyttöön opastaviin koulutuksiin, mikäli niitä on tarjolla.

4 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Eläinlääkintähuollon viestinnästä ja tiedotuksesta vastaa vastaava eläinlääkäri. Hänen varahenkilönsä on ympäristöterveysjohtaja. Tiedottaminen tapahtuu internetsivujen kautta, lehtikirjoituksilla ja – ilmoituksilla, toiminnanharjoittajille ja asiakkaille osoitetuille tiedotekirjeillä, sähköpostilla ja sosiaalisen median kautta (Facebook). Vastaava eläinlääkäri edustaa kuntaa niiden epidemiaselvitysyöryhmissä.

Erityistilanteiden viestintä on ohjeistettu valmiussuunnitelmassa.

5 Maksut

Siilinjärven kunta perii ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän taksan mukaisen klinikkamaksun vastaanotoilla, joille on palkattu avustavaa henkilökuntaa. Toistaiseksi vain Siilinjärven ja Kaavin yhteisvastaanotolla on kunnan palkkaama avustaja tai oppisopimustyöntekijä (ElhL 21 §).

Kunta osallistuu hyötyeläinkäyntien kustannuksiin maksamalla käyntimaksun ja matkakustannusten arvonlisäverottomasta summasta tietyn euromäärän ylittävän osan (v. 2019 70 €). Kunta maksaa osuudestaan myös arvonlisäveron.

Eteläisessä päivystyspiirissä suureläinpäivystysnumeroon tulleista puheluista peritään asiakkaalta kello 8-22 1,008 €/min + pvm ja kello 22-8 2,035 €/min + pvm (ElhL 21 §). Palvelutaksoista muodostuneet tulot jaetaan DNA:n ja Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden eläinlääkintä-tulosityksikön kesken.

6 Valvonnan toimeenpano

Eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa ja sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjä tehtäviä hoitaa pääasiassa valvontaeläinlääkäri tai tarvittaessa vastaavan eläinlääkärin määräyksestä muu kunnaneläinlääkäri.

7 Eläinten terveyden valvonta

7.1 Eläintautivalmius

Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa eläintautien vastustamista toimialueellaan. Aluehallintovirasto ylläpitää toimialueensa eläintautivalmiutta ja laatii toimialuettaan koskevia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta.

Yhteistoiminta-alueella on 3 valmiuseläinlääkäreiksi kouluttautunutta eläinlääkäriä. He osallistuvat vuosittain valtion järjestämään valmiuskoulutukseen. Heillä on valmius ja ensisijainen velvollisuus toimia yllättävässä ja / tai laajoissa eläintautitilanteissa. Tällöin heidän normaalit työtehtävänsä siirretään muille kunnaneläinlääkäreille, jotka taas keskittyvät ensisijaisesti kiireellisten eläinlääkintätehtävien hoitamiseen. Tarvittaessa myös muut kunnaneläinlääkärit avustavat eläintautitilanteissa. Yhteistoiminta-alueella on ympäri vuorokauden päivystysvalmiudessa kaksi päivystävää eläinlääkäriä.

Eläinlääkintähuollon valmiussuunnitelma on osa ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmaa.

7.2 Eläintautien ilmoittaminen

Kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava vastustettavan eläntaudin epäilystä välittömästi aluehallintovirastoon. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläntaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavista ja MMM:n asetuksessa 1010/2013 luetelluista eläntaudeista on ilmoitettava viimeistään seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläntaudeista eläinlääkärit ilmoittavat aluehallintovirastoon vain yhteenvedossa, joka toimitetaan kuukausittain seuraavan kuun 15. päivään mennessä.

Eläinlääkärit ilmoittavat ihmisiin tarttuvien eläintautien tapauksista (zoonoosit) vastaavalle eläinlääkärille, joka ilmoittaa asiasta edelleen epidemiatyöryhmän tartuntataudeista vastaavalle lääkärielle.

Vastaavasti terveydenhuollon edustajat ilmoittavat vastaavalle eläinlääkärille tai hänen sijaiselleen, jos on aihetta epäillä zoonoosin aiheuttamaa tautia tai epidemiaa ihmisissä.

7.3 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläntaudeille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystarkkailun vähimmäistasosta. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvi, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tuottavia tai raakamaitoa luovuttavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellatarkkailu. Vastuu tarkkailun toteuttamisesta on toimijalla itsellään. Tarkkailukäynnit ja näytteenotot tekee pääasiassa kunnaneläinlääkäri.

Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystarkkailuun lampaiden ja vuohien maedi-visnan varalta, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta (VnA 838/2013). Myös siipikarjan vientilaitoksilla on toteutettava erillistä terveystarkkailu- ja näytteenotto-ohjelmaa.

Resurssitarpeen kartoituksessa (liite) on lueteltu niiden eläintenpitopaikkojen määrät, joita terveystarkkailuohjelmat koskevat. Luettelot terveystarkkailuohjelmatoimista säilytetään eläinlääkinnän verkkoasemalla, johon on luku- ja muokkausoikeudet kaikilla alueen eläinlääkäreillä. Eläinlääkärit toimittavat kopiot tarkkailuohjelmiin liittyvistä asiakirjoista aluehallintovirastoon ja toimistosihteerille Siilinjärvelle, joka tallentaa asiakirjat yhteiseen verkkoasemaan aakkostettuun kansioon ja arkistoi paperiversion toimiston mappiin.

Verkkoasemalta tiedot ovat alueen kaikkien eläinlääkärin saatavissa toimipaikasta riippumatta, ja niiden avulla on myös mahdollista seurata tarkkailun toteutumista kohteittain. Kutakin tilaa valvova eläinlääkäri huolehtii tilakäyntien toteutumisesta ja huolehtii pitkien poissaolojen ajaksi tehtävän siirtämisestä toiselle eläinlääkärille.

Terveystarkkailuohjelmien tilakäynneistä huolehtivat pääasiassa kunnaneläinlääkärit, mutta tarvittaessa myös valvontaeläinlääkärit. Aluehallintovirasto lähettää vastaavalle eläinlääkärille tiedon vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvan pitopaikan terveystarkkailupäätöksestä.

Vastaava eläinlääkäri välittää tiedon sille kunnaneläinlääkärille, jonka alueella pitopaikka sijaitsee.

7.4 Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta

Aluehallintovirasto lähettää tarkastusmääräykset vastaavalle eläinlääkärille, joka välittää ne edelleen valvontaeläinlääkärille ja tarvittaessa myös kunnaneläinlääkäreille, riippuen valvontakohteiden sijainnista ja eläinlääkäreiden työtilanteesta. Valvontaeläinlääkäri on koulutautunut vesiviljelylaitosten toimintaan.

7.5 Muu eläintautivalvonta

Seurantanäytteiden ottamisesta mm. lintuinfluenssan varalta tulee aluehallintovirastolta määräys vastaavalle eläinlääkärille, joka vastaa näytteenoton toteutumisesta. Näytteenoton toteuttavat sijainnin mukaan kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri.

Näytteet ottavat eläinlääkärit huolehtivat siitä, että näytteet otetaan määräaikaan mennessä ja tarvittaessa he pyytävät jatkoaikaa näytteenotolle. Eläinlääkärit kirjaavat käyntinsä Siilinjärven kunnan hallintoverkossa olevalla yhteisellä verkkoasemalla olevaan taulukkoon. Eläinlääkäri lähettää näytteenotosta tekemänsä toimitusilmoituksen eläinlääkintähuollon toimistosihteerille. Toimistosihteerin skannaa toimitusilmoituksen, lähettää sen sähköpostitse tiedoksi aluehallintovirastoon sekä tallentaa tiedoston verkkoasemalle, jossa toimitusilmoitukset ovat kaikkien saatavilla. Lisäksi hän arkistoi paperiversion Siilinjärven toimistolla sijaitsevaan mappiin. Paikallissopimuksen mukaiset erillispalkkiot maksetaan eläinlääkäreille vasta heidän toimitettuaan käyntiin liittyvät asiakirjat sovitusti toimistosihteerille. Samoin toimitaan käyntiin mahdollisesti liittyvien tarkastuskertomusten ja – pöytäkirjojen, mahdollisten määräysten ja muiden asiakirjojen kanssa. Ainoastaan näytteenottotodistusten näytteenottajalle jäävät osat säilytetään eläinlääkäreiden omilla mapeissa.

Eläinnäyttelyt, kyyhkyslakat

Kunnaneläinlääkärit tekevät tarkastuksia ja näytteenottoja eläinnäyttelyissä (esim. maatalousnäyttely) aluehallintoviraston määräyksen perusteella.

Läänineläinlääkäri voi määrätä kunnaneläinlääkärin tarkastamaan näyttelyyn tai kilpailuun osallistuvien kyyhkysten rokotustodistukset (newcastlentauti) näyttely- tai kilpailupaikalla.

Eläinten keinollinen lisääntyminen

Alueella on yksi oriasema ja spermavarasto ja sen valvonnasta vastaa kunnaneläinlääkäri. Alkiorhyhmä on tarkastettava sen rekisteröimistä varten sekä valvottava, että alkiorhyhmä noudattaa sille annettuja vaatimuksia. Kunnaneläinlääkäri tekee valvontakäynnin ryhmän toimipaikalle vähintään kerran vuodessa. Lisäksi kunnaneläinlääkäri vastaa oriaseman, spermavaraston tai alkionkeräys- tai tuotantoryhmän valvonnasta.

8 Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti

Nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, haaskaruokintapaikkojen, siipikarjan, mehiläisten, kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, laamat, alpakat) ja hirvieläinten (pl. porot) pitäjien on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröidyttävä eläintenpitäjäksi oman kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Kunnaneläinlääkärit tarkistavat rekisteröinnin tilakäynnin yhteydessä, jos on aihetta epäillä, että rekisteröinti on tekemättä.

9 Eläinten lääkitsemisen valvonta

Uusi laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) tuli voimaan 1.12.2014. Myös sen nojalla annetut asetukset ovat tulleet voimaan. Eläinlääkärit huomioivat lain ja asetusten vaatimukset toiminnassaan ja osallistuvat lääkitsemislakiin liittyvään koulutukseen, mikäli sitä on tarjolla.

Valvontaeläinlääkärit tekevät aluehallintoviraston määräyksestä lääkitsemislain mukaisia lääkekirjanpidon tarkastuksia eläinten pitopaikkoihin.

10 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

10.1 Sisämarkkinakauppa

Ruokavirasto ilmoittaa rekisteröinneistä ja tuontiluvista ohjeineen aluehallintovirastoon ja tapauskohtaisesti myös kunnaneläinlääkärille tai valvontaeläinlääkärille. Aluehallintovirastossa ja yhteistoiminta-alueella kirjataan nämä ilmoitukset sekä huomioidaan erityisesti, mitkä eläinlajit tai tuotteet ovat kyseessä ja koskevatko rekisteröinnit sisämarkkinatuontia vai -vientä. Monilla toimijoilla on useita rekisteröintejä tai tuontilupia. Yksi rekisteröinti koskee vain yhtä eläinlajia tai tuotetta tai vain sisämarkkinatuontia tai -vientä. Rekisteröinti on voimassa 3 vuotta myöntämisestä ja tuontilupa pääsääntöisesti myös 3 vuotta myöntämisestä.

Useimmat sisämarkkinakaupan ohjeet löytyvät Ruokaviraston internetsivuilta. Epäselvissä tapauksissa tulee kääntyä läänineläinlääkäriin tai Ruokaviraston puoleen. Saapunutta erää ei saa tarkastuksessa hyväksyä eikä lähetettävälle erälle myöntää terveystodistusta, jollei kunnaneläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä.

10.2 Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirasto seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmän avulla ja määrää kunnaneläinlääkäriin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Kaikki Suomeen saapuneet märehitit ja siat tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti kahden arkipäivän sisällä saapumisesta ja eläimiltä otetaan verinäytteet. Muiden erien osalta suositellaan tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta tulisi tarkastaa vähintään yksi saapunut erä vuodessa. Kunnaneläinlääkäri voi seurata saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tehdä saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman aluehallintoviraston kehoitusta. Virkaeläinlääkäriin on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä.

Toimija voi lisäksi oma-aloitteisesti pyytää kaupungineläinlääkäriä tarkastamaan saapuvat erät (esim. ETT:n vaatimukset). Kaikki tehdyt sisämarkkinatuonnin tarkastukset raportoidaan täyttämällä valvontaosio TRACES-järjestelmään. Jos kunnaneläinlääkärillä ei ole mahdollisuutta itse käyttää TRACES-järjestelmää, hän voi pyytää läänineläinlääkäriä viemään tarkastuksen tuloksen järjestelmään puolestaan.

10.3 Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimijan on pyydettävä valvovalta kunnaneläinlääkäriltä lähetettävien MMMa1024/2013 liitteen 2 mukaisten erien tarkastamista (poikkeuksena erät, joiden vientiin liittyvät tarkastukset ja asiakirjat voi tehdä myös toimija tai muu kuin virkaeläinlääkäri).

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä (EtL 64 ja 66 §, MMMa 1024/2013 5 ja 7 §).

Tarkastuksen yhteydessä kaupungineläinlääkäri on hyvä varmistaa, että toimija on rekisteröitynyt kyseisen eläinlajin tai tuotteen sisämarkkinaviejäksi Ruokavirastoon. Pääsääntöisesti terveystodistuksen I-osan täyttäminen on toimijan tehtävä, kunnaneläinlääkäri kuitenkin tarkastaa ja tarvittaessa korjaa toimijan laatiman I-osan. Jos toimija ei ole rekisteröitynyt TRACES-järjestelmään, jää myös terveystodistuksen I-osan täyttäminen tarkastavan kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi terveystodistuksen (II-osa) lisäksi. Toimija on velvollinen antamaan tarvittavat tiedot eläinlääkärille ja vastaa antamistaan tiedoista. Toimenpiteet tehdään toimijan kustannuksella. Todistuksen voi viedä TRACES-järjestelmään myös toinen virkaeläinlääkäri. Tarkastanut kunnaneläinlääkäri kuitenkin leimaa ja allekirjoittaa lähetystä seuraavan todistuksen. Vuosittain on hyvä tarkastaa, että toimija ylläpitää eläintautilain 65 § mukaisesti vientiluetteloa.

Rekisteröityjen hevosten terveystodistusta ei välttämättä tarvitse laatia TRACES -järjestelmässä, mutta TRACES-järjestelmän käyttö on suositeltavaa. Rekisteröity hevonen ei tietyn ehdoin tarvitse terveystodistusta kilpailumatkoilla Pohjoismaissa.

Kunnaneläinlääkärit seuraavat mahdollista eristä vastaanottajamaassa saatavaa palautetta ja reagoivat siihen.

10.4 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että viennin kohdemaan vaatimat ehdot viennille täyttyvät. Jos kyseisten eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tämän sopimuksen ehtoja (MMM:n 832/2013 3 ja 5-6 §).

Jos vietävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä käytettävä eläinlääkintötodistus voidaan tehdä tämän sopimuksen mukaisesti. Muussa tapauksessa viejä selvittää eläinlääkintötodistukseen sisältyvät vaatimukset kohdemaan viranomaisilta joko suoraan tai kohdemaassa toimivan tuojan avustuksella. Ruokavirasto laatii eläinlääkintötodistusten mallit kohdemaan ehtojen pohjalta. Lemmikkejä vietäessä myös kunnaneläinlääkäri voi laatia todistuksen viejän selvittämien ehtojen pohjalta. Todistukset toimitetaan Ruokavirastoon (vientielaintuotteet@ruokavirasto.fi). Ruokaviraston tavoitteena on, että MMM:n asetuksen 832/2013 liitteen I eläimiä ja tuotteita vietäessä tullaan viimeistään 1.1.2015 ottamaan käyttöön turvapaperille tulostetut eläinlääkintötodistukset (ei koske mm. lemmikkejä eikä tuliaisten vientiä). Turvapaperille laaditut eläinlääkintötodistukset tilataan Ruokavirastosta. Vain kunnaneläinlääkäri voi myöntää eläinlääkintötodistuksia sekä tilata turvapaperille painettuja todistuksia Ruokavirastosta. Viennissä noudatetaan MMM:n asetusta 832/2013, jossa on säädetty mm. vientitarkastuksen suorittamisesta, todistuksesta ja sen myöntämiseen liittyvistä menettelyistä. Todistuksen myöntäneen virkaeläinlääkäri on säilytettävä myöntämiensä vientitodistusten jäljennökset 3 vuoden ajan. Toimenpiteiden kustannuksista vastaa viejä.

Venäjän lisäksi EU-tasolla on neuvoteltu harmonisoiduista vientiehdoista mm. USA:n ja Kanadan kanssa. Jos vietävälle tuotteelle tai eläimelle löytyy vientitodistus kyseiseen maahan TRACES-järjestelmässä (mm. Kanada, Chile, Uusi-Seelanti, Meksiko), niin vientitodistus laaditaan TRACES-järjestelmässä. Erää seuraa kuitenkin myös alkuperäinen, eläinlääkäriin leimaama ja allekirjoittama TRACES-järjestelmästä tulostettu todistus. Jos EU:n ulkopuoliseen maahan tarkoitettu vientierä, jolle vaaditaan TRACES-todistus sisämarkkinakaupassa, kulkee muiden EU-maiden kautta ennen vientiä EU:n ulkopuolelle, tulee niille tehdä sisämarkkinatodistus TRACES-järjestelmään.

10.5 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Sellaisten Suomeen tuotavien tai Suomen alueen kautta kuljetettavien eläinten ja tavaroiden, joille ei tehdä eläinlääkinnällistä rajatarkastusta, tarkastetaan tullitoimipaikassa. Tarkastuksen suorittavat tulliviranomaiset osana muuta tullivalvontaa.

Kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri noudattaa läänineläinlääkäriin määräyksiä läänineläinlääkäriin ilmoittaessa kunnaneläinlääkäriin paikkakunnalle kolmansista maista saapuvasta eläin- tai tuote-erästä, joissa voidaan epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että erä on tuotu maahan laittomasti.

11 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinsuojeluvalvontaa tekevät pääasiassa kolme valvontaeläinlääkäriä. Edellisvuosien kokemusten perusteella nykyiset resurssit ovat riittävät eläinsuojeluvalvonnan tekemiseen, kunhan kaikki virat saadaan pidettyä täytettyinä.

Tarvittaessa valvontaeläinlääkärit voivat pyytää avuksi myös kunnaneläinlääkäreitä. Vaikeimmissa tapauksissa he pyytävät avuksi läänineläinlääkäriä ja / tai poliisin (virka-apupyynnö). Jos valvontaeläinlääkäri tekee myös praktiikkaa esim. sivutyönään, hänen ei ole suotavaa tehdä omiin asiakkaisiinsa kohdistuvia eläinsuojelutarkastuksia. Nämä tarkastukset ohjataan toiselle valvontaeläinlääkäriin.

Valvontaeläinlääkärit toimittavat tarkastuskertomuksen ja päätöksen eläinlääkintähuollon toimistosihteerille, joka tallentaa asiakirjan verkkoaseman eläinsuojelukansioon, arkistoi paperiversion ja lähettää sähköpostitse tiedoksi aluehallintovirastoon. Kaikkia tarkastuksia koskevat asiakirjat ovat eläinlääkäreiden saatavilla verkkoasemalla.

11.1 Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset

Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset pyritään aina tekemään viipymättä ja välittömästi, jos on aihetta epäillä vakavia eläinsuojelulainsäädännön rikkomuksia. Valvontaeläinlääkärit tekevät itse uusintatarkastukset. Ollessaan itse estyneitä he (esimerkiksi vuosiloma) ohjaavat tarkastukset varahenkilölle.

Eläinsuojelulain 44 § mukaisissa kiiretoimenpiteissä eläimille järjestetään hoitoa esim. löytöeläintarhoilla tai muussa eläinhoitolassa (pieneläimet). Tuotantoeläinten kiireellinen hoito pyritään järjestämään lomitustoimen avulla. Jos karjaa joudutaan laittamaan kiireellisesti teuraaksi, otetaan yhteyttä välityspalveluun. Jos valvontaeläinlääkäri toteaa eläimen välittömän lopettamistarpeen, hän voi kutsua paikalle päivystävän eläinlääkäriin.

11.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkastukset

Aluehallintovirasto toimittaa tiedon ilmoitetuista kohteista kuntaan (esim. kennelit, hevostallit, riistaeläintarhat, eläinkaupat, eläinhoitolat). Valvontaeläinlääkärit tarkastavat ilmoituksenvaraisia kohteita oma-aloitteisesti ja suunnitelmallisesti. Uudet kohteet pyritään tarkastamaan viimeistään kuukauden aikana ilmoituksen saapumisesta. Jos ilmoituksenvaraisessa kohteessa ei havaita merkittäviä epäkohtia, kohde pyritään tarkastamaan seuraavan kerran viimeistään kolmen vuoden kuluttua. Jos tarkastuksella havaitaan epäkohtia, tehdään uusintatarkastus annetun määräajan umpeuduttua.

11.3 Eläinkuljetukset

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus tarkastaa eläinkuljetus, jos hän epäilee, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla. Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voi määrätä virkaeläinlääkärin tekemään erityisiä tarkastuksia eläinkuljetuksissa.

12 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Ruokavirasto laatii sivutuotteiden kansallisen valvontasuunnitelman, joka sisältää kuntien tarkastettavat kohteet. Valvontaeläinlääkäri valvoo Ruokaviraston tarkastettavaksi päättämiä laitoksia ja toimijoita ja raportoi valvonnasta Ruokavirastoa ja aluehallintovirastoon määräaikoja noudattaen. Uusiin kohteisiin tehdään hyväksymistarkastus toiminnan käynnistyessä.

12.1 Sivutuotteita käyttävät toimijat

Haaskanpidosta on tehtävä kirjallinen ilmoitus valvontaeläinlääkärille ennen haaskaruokinnan aloittamista. Luonnonvaraisia eläimiä ruokittaessa on jokaisesta käyttökerrasta ilmoitettava sivutuotteiden keräyskunnan kunnaneläinlääkärille ja käyttökunnan kunnaneläinlääkärille ennen kuin sivutuotteita viedään haaskapaikoille.

Valvontaeläinlääkäri syöttää uuden haaskapaikan tiedot eläintenpitäjärekisterin yhteydessä olevaan haaskapaikkarekisteriin ja haaskapaikalle annetaan virallinen tunnus. Ilmoitusta vastaanottaessaan valvontaeläinlääkäri tarkastaa, että ilmoituksen mukainen haaskanpito täyttää MMM:n asetuksen 1193/2011 vaatimukset ja että haaskan sijaintipaikka on sopiva (ei pohjavesialueella, ei liian lähellä asutusta). Valvontaeläinlääkäri ottaa vastaan käyttöilmoitukset, tarkastaa niiden tiedot ja arkistoi ilmoitukset. Mikäli aineksessa on tautiriski tai lääkejäämä, valvontaeläinlääkäri kieltää sivutuotteiden käytön. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa haaskapaikkoja tarvittaessa ja yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Haaskanruokintapaikat ja käyttöilmoitukset raportoidaan vuosittain aluehallintovirastolle.

12.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Nautojen, lampaiden, vuohien ja niistä saatavien sivutuotteiden (esim. kotiteurastuksen sivutuotteet) hautaaminen on kiellettyä. Kuolleen syntyneet eläimet saa haudata. Hautaamisesta on pidettävä kirjaa. Sivutuotteiden hautaamista valvotaan lähinnä valitusten perusteella ja yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

13 Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja EU:n osittain rahoittamien ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen maksamisen edellytyksenä. Kunnan on varmistettava, että aluehallintovirasto saa riittävän nopeasti riittävät tiedot niistä perustarkastuksista, joissa havaitaan mahdollisia aluehallintoviraston vastuulle kuuluvia täydentävien ehtojen indikaattorien laiminlyöntejä. Näitä valvontaeläinlääkäreille tai kunnaneläinlääkäreille kuuluvia tarkastuksia ovat mm. eläinsuojelutarkastukset, maitohygieniatarkastukset, salmonellavalvonta, munantuotantotilojen hygieniavalvonta ja lääkekirjanpidon valvonta. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan viipymättä aluehallintovirastoon.

14 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

14.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa (ElhL 3 §).

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon.

14.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kunnan on järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma ja asianmukainen toteutumisen seurantajärjestelmä. Tällä hetkellä tällaisia järjestelmiä ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava (ElhL 11 § ja 12 §).

Kaikki kunnaneläinlääkärit tekevät tarvittaessa tuotantoeläinten terveydenhuoltokäyntejä. Eläinlääkintähuollossa on riittävästi resursseja terveydenhuoltotyöhön ja tilatut terveydenhuoltokäynnit pystytään tekemään viimeistään viikon kuluessa yhteydenotosta. Arvion mukaan noin 20 % alueella tehtävistä terveydenhuoltokäynneistä on yksityisten eläinlääkäreiden tekemiä.

14.3 Yksityinen palveluntarjonta

Yhteistoiminta-alueella on yksityistä eläinlääkintäpalvelujen tarjontaa noin 4 – 5 htv. Lisäksi Kuopiossa on useita pieneläinvastaanottoja ja -klinikoita. Pieneläimille yksityiset tarjoavat sekä peruspalveluita että vaativia diagnostiikka- ja leikkauspalveluita. Suurelainten osalta yksityiset toimijat tarjoavat lähinnä terveydenhuoltopalveluita. Yksityiset toimijat eivät osallistu suurelänpäivystykseen.

14.4 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestetty ympäri vuorokauden kaikkina päivinä. Virka-aikana kiireellisestä eläinlääkäriavusta huolehtivat yhteistoiminta-alueella kaikkien kotieläinten osalta kunnaneläinlääkärit. Kuopion alueella suurelainten kiireellisestä eläinlääkäriavusta huolehtivat kunnaneläinlääkärit ja pieneläinten osalta myös yksityiset vastaanotot.

Päivystysaikana (arkisin klo 16 - 08, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä) kiireellisestä eläinlääkäriapua varten on järjestetty eläinlääkäripäivystys. Suurelänpäivystys ja pienelänpäivystys on järjestetty erikseen. Sekä suurelänpäivystyksen että pienelänpäivystyksen osalta päivystysalueeseen kuuluvat yhteistoiminta-alueen kunnat (Kaavi, Lapinlahti, Rautavaara, Siilinjärvi, Tuusniemi) ja Kuopion kaupunki. Karttulan alueella suurelänpäivystyksen järjestämisestä vastaa Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut.

Suurelänpäivystys

Päivystysalueella päivystää yhtä aikaa kaksi suurelänpäivystäjää ja puhelut ohjataan heille asiakkaiden asuinkunnan perusteella. Pohjoisen piirin päivystäjälle ohjautuu Lapinlahdella, Nilsin alueella, Rautavaaralla ja Juankosken alueella asuvien asiakkaiden puhelut. Eteläisen piirin päivystäjälle ohjautuu Kuopiossa (pois lukien Nilsin ja Karttulan alueet), Siilinjärvellä, Kaavilla ja Tuusniemellä asuvien asiakkaiden puhelut. Suurelänpäivystäjät sopivat tarvittaessa

keskenään päivystyskäyntien jakamisesta sen perusteella, missä käyntikohteet sijaitsevat ja mikä on päivystäjille tulleiden käyntien määrä ja kiireellisyys.

Molempien päivystyspiirien alueella on keskitetty yhteydenottopalvelu eli yksi yhteinen palvelunumero molemmilla alueilla (0600-306099 ja 0600- 306098), johon keskus kytkee eläinlääkärin oman puhelimen päivystyksen alkaessa.

Suureläinpäivystykseen osallistuu 11 kunnaneläinlääkäriä ja eläinlääkäreiden varahenkilö. Kukin eläinlääkäri päivystää keskimäärin joka kuudennen arkipäivystyksen ja joka kuudennen viikonlopun / pyhäpäivystyksen.

Pieneläinpäivystys

Pieneläinpäivystyksen järjestämisestä yhteistoiminta-alueella ja Kuopiossa vastaa Kuopion kaupunki. Kuopio ostaa palvelun yksityiseltä toimijalta (Omaeläinklinikka Oy).

Pieneläinpäivystyksessä on keskitetty yhteydenottojärjestelmä eli yksi yhteinen palvelunumero (0600-306088).

14.5 Saatavuus- ja laatutavoitteet

Saatavuus

Peruseläinlääkäripalvelujen ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen (ElhL 14 §). Valtakunnalliset kriteerit eläinlääkäriavun saatavuudelle täyttyvät pääsääntöisesti.

Kunnaneläinlääkäreiden puhelinaika on arki-aamuisin klo 8-9 neuvontaa sekä sairaskäyntien ja vastaanottokäyntien sopimista varten. Myös aamun puhelinaika voidaan vuorotellen sopia vain osalle eläinlääkäreistä, jolloin muut eläinlääkärit voivat hoitaa muita tehtäviä. Eläinlääkärit sopivat keskenään töiden jakamisesta siten, että jokaisella jää vuorollaan riittävästi aikaa ajanvarausperusteiseen työhön ja terveydenhuoltokäynteihin. Myöhemmin päivän aikana tulevat kiireelliset sairauskäynnit ja muut puhelut voidaan ohjata pääsääntöisesti sille eläinlääkärille, jolle kuuluu kyseisen päivän ilta- ja yöpäivystys.

Ei-kiireellinen sairaskäynti tai vastaanottoaika pystytään aina järjestämään viikon sisällä yhteydenotosta ja useimmiten jo parin päivän sisällä. Myös kiireettömät terveydenhuoltokäynnit ja massatyökäynnit voidaan useimmiten järjestää viikon sisällä yhteydenotosta.

Kiireellisissä tapauksissa apu on saatavissa kaikkina vuorokauden aikoina useimmiten kolmen tunnin kuluessa yhteydenotosta. Eläinlääkärin matka eläintenpitopaikkaan on päivystysaikanakin pääsääntöisesti alle 100 km. Pieneläinpäivystyksessä eläimen omistajan matka vastaanotolle voi ylittää 100 km Rautavaaran kunnassa.

Eläinlääkärivastaanotot sijaitsevat seuraavasti:

vastaanotto	eläinlääkäreiden lkm
Siilinjärvi, keskusta	2-3
Siilinjärvi, Hamula	1
Lapinlahti	2
Nilsia	3
Juankoski	Kerran viikossa Kaavilta käsin
Kaavi	3

Rautavaara	Nilsin eläinlääkäri käy kerran viikossa
Tuusniemi	Kerran viikossa Kaavilta käsin
Vehmersalmi	1

Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Kaikki eläinlääkintäpalveluista saatava suullinen ja kirjallinen palaute ohjataan vastaavalle eläinlääkärille, joka käsittelee palautteet ja kuulee asianosaista eläinlääkärää. Asiakkaalle vastataan joko suullisesti tai kirjallisesti ja palautteen käsittelyprosessi kirjataan.

Pieneläinpäivystyksen osalta palaute ohjataan Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuoltoon, joka on palvelun järjestäjä. Kuopion ympäristöterveydenhuolto kirjaa ja käsittelee saamansa palautteen pieneläinpäivystyksen tuottajan kanssa.

Jos asiakkaalla on eläinlääkärin toimintaan liittyviä korvausvaatimuksia, tapauksesta voidaan pyytää lausunto eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta. Lausunnon voi pyytää myös eläimen omistaja. Siilinjärven kunnalla on vastuuvakuutus, joka kattaa viranhaltijan työssään aiheuttamat vahingot. Vakuutuksen omavastuu on 10 000 €.

14.6 Toimitilat ja välineistö

Yhteistoiminta-alueen kunnat vastaavat itse toimitiloista (tilavuokra, siivous, kiinteistöhuolto, jätehuolto ja kiinteät kalusteet). Jätehuoltoon kuuluu myös vaarallisten jätteiden poiskuljetus ja hävittäminen. Näitä ovat lähinnä vanhentuneet lääkkeet ja käytetyt neulat ja terät. Kaikilla vastaanotoilla on toimintaan nähden riittävät tilat ja lämmin autotalli. Osa tiloista on peruskorjauksen tarpeessa.

Hevosien pakkopilttuu on ainoastaan Siilinjärven yhteisvastaanotolla. Lepotila, joka toimii myös sijaisen asuntona, on muilla paitsi Lapinlahden, Vehmersalmen ja Tuusniemen vastaanotoilla.

Kaikilla vastaanotoilla on perusvälineistö yksinkertaisia toimenpiteitä varten. Vaativampiin toimenpiteisiin tarvittavaa välineistöä hankitaan pääasiassa yhteisvastaanotoille, joita on Lapinlahdella, Siilinjärvellä ja Nilsissä. Eläinlääkärit huoltavat instrumentit pääasiassa itse. Siilinjärven yhteisvastaanotolla on avustaja, joka vastaa välinehuollosta.

Kaikilla vastaanotoilla on kunnan omistama pöytä tietokone ja tulostin tai monitoimilaitte. Tietokone on yhteydessä kunnan hallintoverkkoon eli sillä pääsee sähköpostiin, intranettiin, kunnassa käytössä oleviin ohjelmiin (mm. henkilöstöhallinnon ohjelma) ja yhteisiin verkkoasemiin. Atk-laitteet vaihdetaan säännöllisesti uusiin, ja kunnan ServiceDesk palvelee laitteisiin ja niiden käyttöön liittyvissä ongelmissa kaikkia kunnan työntekijöitä. Kaikilla eläinlääkäreillä on työnantajan matkapuhelin ja liittymä.

Kunnaneläinlääkäreille maksetaan kuukausittain työvälinekorvausta, jolla kompensoidaan eläinlääkäreiden itse hankkimat kannettavat praktiikkatietokoneet, tulostimet, musteet, virusturva, potilasohjelman päivitys ja USB-modeemi. Joillakin eläinlääkäreillä on vastaanotolla vaihtoehtona USB-modeemille erillinen langallinen nettiliittymä praktiikkatietokoneelle.

Siilinjärven yhteisvastaanotolla on käytössä internet-pohjainen potilasohjelma ja -kortisto pieneläinten hoitoa varten. Ohjelma on myös muiden vastaanottojen käytettävissä.

14.7 Ostopalvelut

Kuopion kaupunki järjestää yhteistoiminta-alueelle ja Kuopion alueelle pieneläinpäivystyksen ostopalveluna. Palvelu on kilpailutettu hankintalainsäädännön mukaisesti. Palvelun laatua valvotaan asiakaspalautteiden perusteella ja vuosittaisilla seurantalavereilla. Kiireellisen päivääikaisen pieneläinpraktiikan Kuopio hankkii usealta pieneläinvastaanotolta.

Kuopio ostaa pieneläinpäivystystä ja kiireellistä päivääikaista pieneläinpraktiikkaa lukuun ottamatta eläinlääkäripalvelut Siilinjärven kunnalta ja Tervon kunnan ympäristöterveyspalveluilta. Tervon kunnalta ostetaan suurelänlääkäripalvelut Karttulan alueelle ja Siilinjärven kunnalta muille Kuopion alueille.

Kuopio ostaa Siilinjärven kunnalta valvontatehtävät koko alueelleen. Näihin tehtäviin sisältyy eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan lisäksi myös tietyt eläinlääkärille kuuluvat elintarvikevalvonnan tehtävät, kuten maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset ja lihanleikkaamon laitosvalvonta.

14.8 Perustason ylittävät palvelut

Osalla kunnaneläinlääkäreistä on tuotantoeläinten erikoistumistutkinto tai tutkinto on kesken. Osa eläinlääkäreistä on muuten syventynyt mielenkiintonsa perusteella pieneläimiin, tuotantoeläimiin tai hevosiin.

Pieneläimille on tarjolla klinikkatason palveluita Kuopiossa yksityisillä eläinlääkäriasemilla. Lähin virka-aikana toimiva hevosklinikka on Kuopiossa.

Eläinlääkinnän laboratoriopalveluita on tarjolla Kuopiossa (yksityinen laboratorio, Ruokaviraston aluelaboratorio). Ruokavirastossa on myös tuotantoeläinten obduktiomahdollisuus. Tuottajat lähettävät maitonäytteet pääasiassa meijerin laboratorioon tutkittaviksi, mutta päivystysaikana eläinlääkärit viljelevät näytteitä myös itse vastaanotolla.

15 Seuranta ja raportointi

15.1 Suunnitelman päivitys ja toteutuminen

Kunnan eläinlääkintähuollon suunnitelma päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Päivityksessä pyritään huomioimaan aluehallintovirastolta saatu palaute. Suunnitelman hyväksyy ympäristöterveyslautakunta. Suunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain maalikuun loppuun mennessä osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista.

15.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Eläinlääkärit kirjaavat kuukausittain kuntakohtaisesti ja eläinlääkärikohtaisesti vähintään seuraavat suoritteet:

- suurelänkäynnit, virka-aika
- suurelänkäynnit, päivystysaika
- terveydenhuoltokäynnit
- pienelänkäynnit, virka-aika
- pienelänkäynnit, päivystysaika
- eläinsuojelukäynnit
- eläintautivalvonnan käynnit
- eläinlääkäreiden tekemät elintarvikevalvonnan tarkastukset

15.3 Muu raportointi

Eläinlääkäreiden on toimitettava aluehallintovirastoon seuraavat raportit ja tilastot:

- eläinsuojelutarkastuskertomukset ja päätökset
- terveysvalvontaan liittyvät käynnit
- tautiepäilyt
- eläinsuojeluvalvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota
- vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt toimenpiteet
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ym.

Raportointi aikatauluineen on kuvattu eläinlääkintähuollon toimisto-ohjeessa, joka on eläinlääkäreiden luettavana verkkoasemalla. Toimisto-ohje annetaan uusille eläinlääkäreille ja sijaisille perehdytyksen yhteydessä. Jokainen eläinlääkäri huolehtii osaltaan määräaikojen noudattamisesta.